

VESTI IZ SLOVENIJE

ZAMOLČANA KONFERENCA. — Ljubljanska "Lj. Pr." je prinesla 5. septembra članek Jovan Popovića, ki pove, kako boli jugoslovanske komuniste, da jih njih bratje v Rusiji in v vseh državah, ki so od Sovjetije odvisne prezirajo. Popović ugotavlja, da vsi listi svetovnega komunizma nimajo več dobre besede za Titovino. Najhujše pa je, da ti listi zamolče vse, kar bi moglo kakorkoli Jugoslavijo povzdigniti.

Najhujše je, da so komunisti povsod zamolčali podonavsko konferenco, ki se je vršila v samem Beogradu. Članek toži, da bratsko komunistično časopisje ni omenilo nobenega jugoslovanskega predloga in nobenega govora, kakor da bi Jugoslovani ne bilo v Beogradu na konferenci. To boli. Na drugi strani pa, pravi pisec, prav isti tisk in komunistična radijska propaganda objavljata "najbolj neutemelje-

ne laži o Jugoslaviji iz ust in izpod peresa visokih voditeljev teh komunističnih strank pa tudi zakonitih odpadnikov komunistične stranke Jugoslavije." Tudi laž, da je vodstvo jugoslovanske države "izdalo socialistično fronto" in da gre Jugoslovani v naročje imperializma, so prinesli vsi listi. Toda podonavsko konferenco so zamolčali.

Pa so zamolčali tudi druge stvari, pravi Popović. Zamolčali so na svetovnem kongresu intelektualcev v Wroclavu Jugoslavijo, kakor da ni navzoča. Zamolčali so jugoslovansko pomenico o Trstu pri Varnostnem svetu Združenih narodov. Zamolčali so jugoslovansko spomniti ustašem, kjer so 43 ljudi dali obsoditi na smrt. Vsa ta zamolčanja skoro bolj bole, kakor pa neprestani napadi. — Sedaj ve Tito, kako je, če koga zmerjajo z izdajcem.

(Dalle na 3. strani)

Mizerni učinek zadnje Stalinove izjave

Washington. — Stalinova ofenziva proti Združenim Državam je imela svoj odmev v Washingtonu v tem, da je sovjetski poslanik Patjuškin obdržal vojaško upravo generala MacArthurja na Japonskem, da tam dela vojaško bazo Amerike na Vajnem Vzhodu. Zahteval je pojasnil kakšne konference je imel general z japonskimi vojaškimi strokovnjaki in trdil je, da so bili to sestanki za sestavo načrtov za novo vojno. V Parizu pa so zastopniki velikih sil in manjših, neutralnih držav izjavili, da ni točno kar trdi Stalin. Nihče od zapadnih sil namreč ni prelomil moskovskega dogovora o rešitvi berlinske krize ampak se ga samo sovjetski komandant Berlina ni držal in nihče se ni z Višinskimi ničesar dogovoril, torej tudi nihče tega dogovora ni prelomil. Isto ugotavlja tudi Voice of America, ko odgovarja sovjetskemu radijskim oznanilom Stalinovih izjav.

Tri na dan

Torej danes bomo izvolili prihodnjega predsednika Ameriki. Temu in onemu napoveduje zmago. No, volivci bodo odločili in ne politiki ali diktatorji.

Edini, ki bo šel nocoj lahko spat brez skrbi je Jože Stalin, ki ve, da njegov kandidat ne bo zmagal niti v eni ameriški državi.

Sedanji predsednik Truman je preprost mož, pošten in ki ima srce za narod, a ni dovolj velik za najvišji urad v Ameriki. Dewey je pa dober gospodar, dober politik, ki pa ne trpi nobene ugovora in nobene kritike, je brez vsake simpatije za narod, torej — čisto navaden prosekutor. No, bomo videli.

NOVI GROBOVI

Ana Učar
V nedeljo je umrla v Chicagu Ana Učar, doma iz Senčurja pri Kranju.

Sgt. Frank J. Pecek
Iz Francije je dospelo truplo vojakov Frank J. Pecek. Pogreb bo v sredo jutraj ob 9:30 iz rezidence, 9435 Benham Ave., v cerkev Marijinega rojstva. Častno stražo bodo dali veterani Post 1863 (Woodland Hills). Pokopan bo v vojaškem oddelku na Kalvariji.

Bajda Peter
V Spittalu, Avstrija, je umrl 1. okt. 1948 Peter Bajda, bivši posestnik in gostilničar v Podutiku. V Avstriji je živel kot begunec. Vedno je želel, da bi se vrnil na svoj dom k ženi in vsem domačim, katere zapušča. V Ljubljani zapušča ženo Marijo in štiri hčere ter štiri sinove: Jože, Peter, Pavel in Izidor, ki so se pa tudi kot begunci razšli po svetu, eden je v Kanadi, trije pa čakajo na prevoz v Argentino. Naj bo dobremu očetu lahka tuja gruda, preostalim naše globoko sožalje.

Joseph Presečan
V nedeljo jutraj je iznenada preminul dobro poznani rojak Joseph Presečan v starosti 65 let stanujoč na 888 E. 143. ceste. Rojen je bil v Črnomlju v Sloveniji. V Ameriko je prišel leta 1901. Tukaj zapušča žuljočo soprogo Mary, roj. Jalovec, hčeri Mrs. Anderson, ki stanje v Newaygo, Mich., in Mrs. Fannie Hartman, sestro in tri brate v New Mexico. Bil je član Ir. Slovence št. 1 SDZ. Pogreb bo v četrtek jutraj ob devetih iz pogrebnega zavoda Mary A. Svetek na 478 E. 152nd St. v cerkev Marije Vnebovzete in na pokopališče Kalvarija.

"Svobodna Slovenija" je list naših ljudi v Argentini. Naročite ga pri upravi Victor Martinez, 50, Buenos Aires, Argentina.

O izselitvi beguncev

Prijatelj našega lista piše iz Evrope. Najprej Vas moram malo okregati. V koloni tri na dan ste 21. septembra napisali sledeče: "Stalin s svojo armado lahko poplavi Evropo v nekaj dneh, jamrajo črnogledniki. No pa kaj če jo. Saj jo je tudi Hitler, pa je nazadnje bil le tepen." Takle beseda nas beguncev nič kaj ne razveseli. Mi vemo, da je to mogoče. Toda mi se tega zelo bojimo. Pomislite kaj bi bilo z nami, če bi nas tu zajel komunizem? Po tej vojski smo si z begom od doma komaj rešili golo življenje. Pa smo še med najsrečnejšimi člani našega naroda. Če bi nas zdaj zajeli komunisti, bi nas pospravili kot podgane. O tem ni prav nikačega dvoma. Naš narod pa ima že svoj Turjak, svoje Kočevje in Vetrinje in ni prav nobenega pametnega razloga za to, da naj bi se naši grobovi še nasilno pomnožili. Evropa je za nas nevarna. Zato kaj podobnega tu nič kaj radi ne beremo.

Najgloblja želja vseh beguncev kar nas živi še tod po Evropi, je, da bi se čim prej izselili preko morja. Dovolj ima vsak tega tavanja in preveč, veliko preveč. Položaj se vedno bolj ostri in tudi ta vedni strah pred novim še hujšim trpljenjem in preganjanjem nas goni proč, saj smo proč iz te nesrečne Evrope.

Z izselitvijo gre silno počasi. Ko bi mogel kdo zadevo kam naprej potisniti, bi mu bilo zelo zelo hvaležni. Nič ne vemo kdaj se nam bodo odprla vrata v Vaso Ameriko. Do sedaj smo samo izpolnjevali razne vprašalne poje in jih pošiljali na razne urade. Ta teden smo dobili že formular s številko že preko 15.000. Prijavljajo se begunci vseh narodnosti. Konzulat v Salzburgu je za osebni promet zaprt, uradujejo samo pisмено. Vsak dan bolj težko pričakujemo da nas bodo pozvali, da naj predložimo dokumente ali da naj se javimo pred ameriško komisijo. Sam Bog ve, komu se bo posrečilo pri tolikem številu prijaviteljnih beguncih priti v obljubljeno deželo. Vsako novico z napestostjo pričakujemo. Zato nas veseli, da Ameriška Domovina prinaša vse podrobnosti o tej za nas prevažni zadevi.

Za nas so silno tolažilni Vaši pozivi na sorojake v Ameriki naj beguncem pomagajo. Ko bi mogli videti v kakšnem živimo, mislim, da bi vsak rad pomagal. Pravijo, da pri vas primanjkuje stanovanj. Kdo izmed vas bi moral pogledati v taborišča, pa bi videl, kako so naši ljudje po-bezani v majhne prostore, kako so ležiča druga na drugo naložena, na čem ljudje leže in s čim se odejajo. Našo hrano bi moral pokusiti, pogledati kako smo oblečeni, kako ves zaslužek gre samo za to, da si prikupimo kak priboljšek za hrano, ker bi sicer ne mogli ostati pri življenju.

Zato naj res pomaga vsakdo kdor le more, pred vsem pa tisti, ki nas morejo preseliti kamorkoli v Ameriko v rednejše razmere kjer bomo mogli živeti s po-pet človeka dostojno življenje. A. Kop. kaplan, begunski duhovnik.

Slovesno praznovanje dneva premirja

Washington. — Predsdenik Truman je odredil, da se 1. novembra praznuje dan premirja in da vsi Amerikanci ta dan posvetijo svoje misli kako bi se ohranil trajen mir. To bo tretja obletnica dneva, ko se je končala druga svetovna vojna. Truman pravi v svoji proklamaciji: V življenju istega rodu so za prvo svetovno vojno isti napadalci uničili mir in narodi, ki so ga čuvali so bili zopet prisiljeni, da branijo sebe in svoje ideale z močjo orožja. Ta dan ponovno posvetimo sami sebe v nezlo-ljivi volji in namenu, da bomo vedno zagovorniki načel, za katera smo se borili. Kongres je 4. junija 1926 sprejel resolucijo, s katero nas poziva, da praznujemo 11. november s primer-nimi svečanostmi v šolah, cerkvah in drugih primernih prostorih. Kasneje, dne 13. maja 1933 je senat določil, da naj to bo praznik premirja. Ta dan naj bodo zastave Združenih držav na vseh uradnih poslopih.

Nekomunistični rudarji nehali stavkati v Franciji

Pariz. — Nekomunistične delavske zveze so sklenile, da se ne bodo več udeleževale francoske premogarske stavke. Sprejele so ponudbo vlade in naročile svojim članom, naj gredo zopet na delo kakor hitro bodo dobili dovoljeno zaščitno pred stavkajočimi, ki jih napadajo. Komunistična generalna delavska zveza pa je naročila, da se stavka nadaljuje ter je odklonila vse predloge, ki jih je stavila vlada. Komunistični voditelji so razvili silno propagando, da bi čimveč premogarjev izostalo od dela.

Nadzornik komisije za pomoč Kitajski

Washington. — William C. Bullitt, bivši ambasador v Moskvi in v Franciji, je imenovan za posebnega nadzornika za vso pomoč, ki jo daje USA za Kitajsko. To nadzorno funkcijo bo opravljal v imenu kongresa.

Razne najnovejše svetovne vesti

WASHINGTON. — Senator Arthur Vandenberg je izjavil, da ne prihaja v poštev za državnega tajnika za zunanje zadeve v slučaju, da bo izvoljen Dewey in da bodo Združene države dobile republikansko administracijo.

HAIFA. — Urad za posredovanje v Palestini je javil Zvezi narodov, da so judovske čete zasedle vso Galilejo in severno Palestino in celo prešle preko meje v državo Libanon, kjer so zasedle nekaj obmejnih vasi. Vse to ozemlje so judovske čete zavzele skoro brez upora.

NANKING. — Komunistične armade so zavzele Mandžurijo in sedaj ogrožajo severno Kitajsko. Ladje Združenih držav zapuščajo luke tega ozemlja in vsi Amerikanci se evakuirajo. Armada vlade je več ali manj v razsulu in nekateri opazovalci resno predvidevajo, da se ne bo mogla več upirati komunističnemu navalu. Sodiijo, da je najverjetneje, da se bo morala sestaviti nekaka sporazumna vlada, v katero bodo vstopili komunisti. General Chiang Kaishek bo v tem slučaju moral zapustiti državo.

Za Amerikance je posebno kritična situacija v luki Tsingtao. Tam je kakih 6 tisoč mornarjev Združenih držav in še nekaj njihovih svojcev. Pristanišče je obkoljeno s komunisti. Admiral Badger je odredil hitro evakuacijo. Ameriški konzul v mestu Mukden pa je ostal na svojem mestu kljub temu, da so komunisti mesto prevzeli. Z njim je ostalo vse osebje ameriškega konzulata. To je prvi konzulat USA na dalnjem vzhodu, ki posluje pod revolucionarnim komunističnim režimom.

Konferenca za sprejem beguncev v La Crosse, Wis.

Zastopniki ameriških katolič-anov, ki se potegujejo za nase-pojde preselitev naprej s to po-litev beguncev v tej deželi, so se zbrali na svojo mesečno kon-ferenco zopet dne 21. oktobra. To pot so zborovali v mestu La-Crosse ob reki Mississippi v dr-žavi Wisconsin. Do 60 zastop-nikov raznih škofij in narod-nostnih skupin je bilo zbranih. Konferenci je predsedoval Msgr. Swanstrom iz New Yorka. Slo-venske katoličane sta zastopala kot odposlanca Lige Slov. Kat. Amerikancev tajnik Rev. Aloj-zij Medic OFM in odbornik Rev. Bernard Ambrozic OFM. Kot gostje so prisostvovali tu-di naslednji: Rev. John Novak iz Greenwooda, Wis., z Willarda pa Mr. Frank Pekol Sr., Mr. Ciril Rakovec in Mr. Frank Pekol Jr.

Kaj se da povedati o delu in razmišljanju te konference? Pazljiv poslušalec je odnesel iz La Crosse naslednji dvojni vtis:

Veseliti ga je morala sijajna organizacija ameriških katolič-anov, ki pod vodstvom newyor-škega "The Catholice Resettle-ment Council" delujejo za nase-litev beguncev v tej deželi. Na drugi strani se pa ni mogel otre-siti vtisa, da je uradni ameriški aparat za vselitev onih 200.000 beguncev še zelo zelo nepopoln, če že nečemo reči, da vlada v njem prava pravcata zmeda.

Z drugo besedo: Če bi pred-omenjena organizacija ameri-ških katoličanov imela v rokah tudi uradni ameriški aparat in bi ne bila le prostovoljna pomo-žna akcija, bi bilo že veliko be-guncev tu in drugi bi bili tik pred odhodom čez morje. Radi zmede v uradnem aparatu smo pa morali slišati ugotovitev, da je prav tisti dan, ko je zboro-vala ta konferenca, odhajala iz Evrope šele prva ladja z nekaj nad 800 begunci. Napovedanih je bilo za ta mesec še nekaj več ladij, pa so bile iz neznanega vzroka odpovedane. Nič ni zna-jo, kdaj odpelje prihodnja la-

dja begunce v Ameriko. — Ako pojde preselitev naprej s to po-litostjo, bo v dveh letih kaj malo brezdomcev na tej strani morja.

Konferenca v La Crosse je sprejela temu primerno krepko resolucijo, ki naj bo poslana na odgovorna mesta. Zahteva po-jasnili v imenu ameriških kato-lič-anov, zakaj je to postopanje tako neverjetno počasno, in ta-ko dalje.

Na drugi strani je konferenca izdelala in razložila prisotnim zelo podrobna navodila, kako se je treba organizirati po škofi-jah, župnijah in po narodnost-nih skupinah za primeren spre-jem in vsaj prvo oskrbo begun-cev, ko pridejo v kako tukaj-šnji pristanišč. V tem pogledu je organizacija katoličanov res na višku. Težko da bi bila kate-rakoli druga skupina Amerikan-cev tako krepko na delu za spre-jemanje in oskrbo beguncev. Res da imajo tudi posamezne države v naši uniji svoje po-sebne begunske odbore, ki so jih organizirali guberniji, toda vi-deti je, da so to bolj posvetoval-ni in informativni organi, kot pa ljudje, ki naj bi bili v osebne pomoči beguncem, ko pridejo sem.

Konferenca je izrekla boja-zen, da utegne sedanje zama-nje za begunce iti navzdol, ako bo na uradnih mestih le dolgo-trajala taka zanikernost. Na ti-soče "patronov," ki garantirajo delo in stanovanje beguncem, je priglasih pri škofijskih direk-torjih. Mnogi od teh, če ne ve-čina, prepuča Katoliškemu Na-selitvenemu Svetu, kakšne ljud-jim pošlje, zlasti v pogledu narodnosti. Toda zelo veliko teh "patronov" bi hotelo imeti be-gunce na delu že pred to zimo, ali vsaj pred spomladjo. Ako se to ne bo zgodilo, je zelo verjet-no, da bodo "patroni" primora-ni iskati delovne moči drugod, ne pa se zanašati na begunce. Seveda bodo mnogi v tem sluč-aju odpovedali patronstvo in be-gunci bodo ostali nepreskrblje-ni.

Tej zaskrbljenosti nasproti je pa konferenca poudarila, da se-danji zastoj, oziroma ta nepri-čakovana počasnost uradnega aparata, ne sme begati tistih, ki so na delu za naselitev beguncev. Kljub vsemu je treba priznati, da je ameriško javno mnenje v teku enega leta, ali kaj takega, zelo napredovalo v prilog begun-cem. Veliko je sicer še treba vzgojnega in informativnega dela, to je res, vendar je begun-sko vprašanje danes že jasno ogromni večini Amerikancev.

Res je tudi, da so natihem in v javnosti na delu podtalne sile, ki skušajo preprečiti izvedbo ta-koznane zakona šte. 774., ki pripušča naselitev 200.000 be-guncev v dveh letih. Zato mo-ra naše delo iti naprej v še bolj krepkem tempu kot je šlo doslej. Pred Bogom in ljudsko vestjo smo dolžni, da najdemo dovolj mest za vseh dvesto tisoč, pa naj velja, kar hoče. Gre za rešitev najbolj zapuščenih med zapuše-nimi.

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Za Lauschetovo kampanjo — V našem uradu so včeraj in v soboto izročili še naslednje prispevke za Lauschetovo kampanjo: neimenovana družina iz 99. ceste \$10; po \$5: Martin J. Svete, 1062 Addison Rd., Geo. Gregorčič, iz 80. ceste, Mrs. Josephine Strnad, Euclid, O., Mrs. F. Odlaen, 14520 Thames Ave. Prav lepa hvala vsem skupaj.

Za 30-dnevno — V sredo ob 6:30 bo darovana v cerkvi sv. Vida maša za pok. Mary Kostanjšek ob priliki 30-dnevne njene smrti.

Vabilo na sejo — Podružnica št. 14 SZZ bo imela nocoj ob 8 redno mesečno sejo na Recher Ave.

Dr. Kraljič boljši — Mr. in Mrs. John Sušnik sta prejela od dr. Kraljiča veselo pismo, da se mu je operacija na levem očesu dobro posrečila in da že mnogo boljše vidi. Toda podvreči se bo moral operaciji tudi na desnem očesu v bližnji bodočnosti. Zdravniki so mne-nja, da se bo tudi ta posrečila. Njegov naslov je: Dr. Janez Kraljič, 1831 College Ave. Quincy, Ill.

Na obisku — Pri družini John Snyder, 18001 N. Rd. sta se bila usta-vila za kratak obisk Mr. in Mrs. Joe Trost iz Fort Dodge, Iowa. Ker radi prekratko odmerjene-ga časa nista mogla obiskati svojih prijateljev, naročata tem potom prisrčne pozdrave vsem Ložanom.

Polzvedovalni količek

John Bretzel, katerega zadnji naslov je bil 528 W. 131. St. New York, naj se zgasi na na-slov John Sikole, 209 Trimond St. Colorado Springs, Colo. Ta ima zanj važno sporočilo iz stav-rega kraja.

Rozman Ivan in Karmel Franc, oba v Kanadi, naj se zglasta prijatelju Josefu Kme-tič, c/o R. C. King, R. R. 1, Lefray, Ontario, Canada.

Krhin Peter, ki je nekdanji ži-vel v Chisholmu, Minn. naj se zglasta bratu Janezu, Gradišče št. 9, p. St. Jernej, Jugoslavija.

Mrs. Marijana Polajnar, Box 216, Ely, Minnesota, bi rada zvedela za naslov Ana Jerič, doma iz Štefanje gore p. Cerklje pri Kranju. Menda se nahaja nekje v Kanadi. Prošena je, naj se zglasti na gornji naslov.

20 smrtnih slučajev radi pokvarjenega zraka

Donora, Pa. — Tu je bila od četrtka pa do nedelje jutraj iz-redna strupena megla. Zrak je bil poln megle in nekakih ostrih, kislih, žgočih plinov. Vsi ki so imeli kake težave na srcu in na pljučih, so te dni posebno težko živeli. 39 jih je moralo oditi v bolnico in 20 ljudi je umrlo. Posebne reševalne postaje so bile polne takih, ki so iskali po-moči v teh hudih urah. Nihče ni vedel za razlog in vzrok nadlo-ge. V nedeljo jutraj se je zrak razčistil in življenje je šlo v svoj normalni tir. Sodiijo, da je silno gosta megla in velika vlaga zmešana s posebnim plinom, ki pri-haja iz tukajšnjih cinkovih to-pilnic, povzročilo vse te smrti. Topilnice so začasno ustavljene.

Vsak državljani naj stori danes svojo dolžnost! Volivni prostori so odprti danes do 6:30 zvečer!

NAROČNINA

Za Zed. države \$8.50 na leto; za pol leta \$5.00; za četrt leta \$3.00.

Za Kanado in sploh za dežele izven Zed. držav \$10.00 na leto. Za pol leta \$6, za 3 mesece \$3.50.

1948	NOVEMBER	1948
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30

SUBSCRIPTION RATES

United States \$8.50 per year;
 \$5 for 6 months; \$3 for 3 months.
 Canada and all other countries outside United States \$10 per year. \$6 for 6 months, \$3.50 for 3 months.

Entered as second-class matter January 6th, 1908, at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the Act of March 3rd, 1879.

No. 215 Tues., Nov. 2, 1948

Obramba zapadne Evrope

Države zapadne Evrope Nizozemska, Belgija, Luxemburg, Francija in Anglija so sklenile, da se bodo skupno branile proti vsakemu napadalcu. V ta namen so napravile skupni generalni štab in skupno poveljstvo vseh svojih vojaških sil na kopnem v zraku in na morju. To je bil največji dogodek, s katerim so presenetile te države zastopnike narodov neposredno prej predno so se sestali k sedanjemu zasiedanju Zveze narodov v Parizu. Gotovo so zapadno-evropske države hotele s tem sklopom in hitrim imenovanjem skupnih komandantov opozoriti svet kako hudo nevarna je situacija v Evropi in kako zelo narodi zapadne Evrope smatrajo, da je nevarnost blizu.

Ta zaveza ima velik moralen pomen, vojaško pa gotovo ne pomeni veliko, če ne bi za njo stale zaloge orožja in vseh drugih potrebščin za obrambo, ki jih Zveza pričakuje od Združenih držav.

Zapadna Evropa je torej samo en sektor v velikem obrambnem načrtu, ki ga gradi Amerika proti sovjetskemu imperiju. Združene države so pri ustanovitvi te obrambne zaveze sodelovale, sicer samo po svojih opazovalcih, vendar ima njihova udeležba že svojo zakonito podlago v Vandenbergovih resolucijah, ki naroča administraciji Združenih držav, da vse obrambne zveze proti katerikoli napadalcu podpre in pomaga. Združene države so torej dejansko igrale glavno vlogo pri ustvaritvi te prve vojaške zveze proti Sovjetski Uniji.

Obramba zapadne Evrope, če bi morala priti v resnici do nje, je silno težka stvar. Politično in vojaško bi morala zapadna Evropa držati linijo ob reki Ren, če bi hotela sploh misliti na obrambo evropskega kontinenta. Praktično pa vsa vojaška moč zapadno-evropskih držav danes ni dovolj velika, da bi mogla braniti linijo ob Renu. Bolj je verjetno, da bi se morale zapadne vojaške sile v prvem navalu ruskih hord umakniti na britanske otoke in za Pireneje.

Britanski otoki in Pirenejski polotok sta torej dve verjetni vojaški bazi, od koder bi sile zapadnih vojsk mogle uspešno zaustaviti prodiranje sovjetskih armad in od tam organizirati potiskanje slednjih nazaj v ruske stepe.

Vsa zapadna Evropa more danes mobilizirati okoli 15 divizij, ki pa niti ne bi imele dovolj modernega težkega orožja. V okviru evropskega obnovitvenega programa je sicer možno, da Amerika takoj dobavi zapadni Evropi potrebno orožje, vendar pa je veliko in delikatno vprašanje ali naj se to stori že sedaj, ker bi šlo to na račun gospodarske obnove in socialne utrditve zapadno-evropskih narodov.

V očigled teh dejstev je razumljivo, da se tako v zapadni Evropi, kakor tudi v Ameriki vedno bolj pojavljajo hladni računarji, ki kažejo na nujno potrebo, da se uredi politični in vojaški odnosi s Španijo. Sedanje vlade v Španiji nobena zapadna demokracija ne mara. General Franco je zadržal še vedno preveč avtorski in diktatorski način vladanja. Na drugi strani stoji dejstvo, da je Francova vlada resničen gospodar Španije in da nobena izbegla španska ekipa ni uspela dobiti med španskimi masami toliko privržencev, da bi nudila kakršnokoli jamstvo v slučaju spremembe režima. Še več, izbegli španski politiki od monarhistov do skrajnih levicarjev so v medsebojnih prepirih, imajo vsak svoje ozke politične načrte, pa še nobeden ni uspel izdelati programa, ki bi združil vse nekdanje španske politične stranke v tako skupino, da bi se nanjo bilo nasloniti v sedanjem tako nevarnem času, v katerem lahko vsak trenutek nastanejo iznenadenja. Tako iznenadenja v Španiji bi bila lahko usodepolna za celo situacijo v zapadni Evropi. Radi tega so sedaj na delu razni posredovalci, da bi se Francovi režim v Španiji demokratiziral do skrajnih možnosti, ki jih prinesejo posebne španske razmere in da bi se brez prelomov in hudih razpok demokratična opozicija Španije sama vključila v dejansko javno življenje dežele, pa pri tem izključila vsako možnost novih komunističnih podvigov in ustaj.

Drugo težko poglavje v obrambnih načrtih zapadne Evrope je Nemčija in Nemci. Brez Nemcev in njihovega sodelovanja je obramba zapadne Evrope nemogoča. Nemški narod mora dozoreti in se dokopati do prepričanja, da je v njegovem lastnem interesu, da se skupno z ostalimi narodi zapadne Evrope brani proti morebitnemu navalu z vzhoda. Pred dobrom pol letom bi bilo še nemogoče misliti na kaj takega. Kakor Nemci globoko sovražijo Ruše in vse Slovence, tako so bili do dna duše prepričani, da so jim Angličani in Amerikanci v zadnji vojski delali ogromno krivico. Trdote vojaškega režima po drugi svetovni vojni in mizerne gospodarske razmere so dodale k temu nemškemu razpoloženju še večjo kupo zagrenjenosti. Zadnjega pol leta Nemci začnajo uvidevati razliko med zapadom in vzhodom ter se odločajo za zapad. Posebno zapadna prehrana Berlina po zraku Nemcem imponira. Je pa še daleč do tje,

ko bodo mogli Nemci, Francozi, Belgijci in Španci v eni fronti skupno boriti se za iste cilje. Neizprosnost nevarnost iz vzhoda pa jih bo prisilila tudi v to. Naj bo nevarnost ognjena in krvava ali pa naj bo krušna in življenjska, vseeno je gotovo, da se zapadna Evropa ne more ohraniti v svobodi, če ne bo vsa združila vseh svojih moči za svoj lasten obstanek. Tja vodi Amerika, v to so angažirane njene sile v zapadni Evropi danes.

BESEDA IZ NARODA

Begunsko pismo iz Koroške

Prijetno razburjenje

vlada v taborišču Spittal, ker je postalo jasno, da je zadeva z emigracijo začela lepo teči. V taborišču Spittal so že prejeli viza argentinskega konzula, tako da se bo na podlagi teh viz izselilo v Argentino v bližnjih dneh-oz. so se delno že izselili iz taborišča Spittal 625 iz taborišča Trofaiach 153 in iz taborišča Asten 32 Slovencev. Za te prve transporte so se potrudili zlasti taki, ki se bojijo, da bi se moglo v Evropi kaj začeti, pa je zato le bolj varno pravočasno oditi čez lužo v Argentino. Pa še z eno prednostjo računajo, da bi se z izselitvijo umaknili zimi, ki obeta biti precej ostra, pa prišli v Argentino ravno za pomlad. Tako bi si lepo prihranili eno zimo.

Družine izselencev v Kanado

še vedno čakajo na izpolnitev obljube, da bodo že v "enem mesecu" potovale za svojci v Kanado. Mož dela v Ameriki, žena pa je tu sama z otroki. Sin je uslužben na farmi v Kanadi, mati brez pomoči tu čaka, kdaj bo mogla potovati za njim. Ni prav, da se emigracija tako organizira, da trga družine. Družina spada skupaj po božji in človeški postavi in družina more upevati in po človeško živiti le v skupnosti. Nečloveško je zaradi ekonomskih računov pri emigraciji trgati družine in to kar za daljšo dobo.

Slovenska gimnazija v Spittalu

zopet dela. Letos ima le sedem razredov, ker je lansko leto sedmi v pospešenem tempu dovršil snov osmega razreda in pristopil k maturi. V vseh sedmih razredih je letos le 120 učencev. Od lanskih abiturientov jih je 14 odšlo na visoko šolo v Gradec, poleg teh 14 akademikov še tri akademikarke. V bogoslovje so stopili od lanskih slovenskih abiturientov trije.

Mi pa ostanemo

ponavljajo nekateri trdovratno, ko jim ne diši, da bi šli v svojem begunstvu še naprej preko luže v novi svet. So ne-popolnopravni optimisti in pravijo, da bodo oni prvi doma, če se doli kaj zasuje. Titov prepis s Kominformo, jim vlija še novega poguma.

Popraševanje

po raznem orodju za rokodelce, po šivalnih strojih, celo po s-rojih za mizarstvo je silno veliko. Begunci skušajo vso razpoložljivo gotovino v šilingih vložiti v orodje in stroje, pa tudi v kuhinjsko posodo in slično, da to vzamejo s seboj v Argentino. Vsa pisma, ki od tam prihajajo, priporočajo, da naj prinesejo čimveč orodja, posode in strojev s seboj. Te stvari, da so v Argentini drage in se težko dobijo.

Vojne se ne bo

tako zatrjujejo optimisti med begunci. Poročila v listih trdijo, da presojajo položaj na skupščini v Parizu pesimistično. Naši optimisti to zavračajo in trdijo, da niti ena niti druga stran noče vojne. Sovjeti bodo laživali le tako dolgo in tako daleč, dokler ne zadenejo na top ali na bombo. Zapadni svet pa topa noče postaviti in se z bombo umika v ozadje. In zakaj to? Zato, ker zapadnemu svetu ni prav

nič na tem ali vlada kje komunizem ali ne, marveč samo na tem, da se stre sovjetski imperializem.

Sv. misijon na Willardu

Willard, Wis. — Kar ne morem si misliti, da misijonski zvon ne zvoní več. Tako hitro je minil misijonski teden, da nam je kar hudo. Še težke stvari hitro minejo, ti lepi misijonski dnevi so pa šli kakor blisk mimo nas. Bil pa je res misijon. Zavedali smo se, da imamo med seboj velikega in spretne misijonarja, prevz. g. škofa dr. G. Rožmana. Njegove tople, goboke pa preproste besede smo kar pili in arkali iz njegovih ust. Kot na izsušeni njivi je padala rosa milosti božje in kofikokrat smo med misijonom iz srca prepevali: Srečni in zlati čas svetega misijona, o da smo včakali ga tudi mi!

Vsak dan smo prišli dvakrat v cerkev. Navdušeno smo začeli vsi svetlo opravilo in navdušenje je vsak dan rastlo, da se je nazadnje razplamtelo v mogočen kres. Zaprli smo si besede, ki so bile poudarjene v začetku misijona: Misijonski govori so kot spona pri verigi; veriga je samo takrat nekaj vredna, če vse spono drže skupaj. Če kje na sredi manjka spona, ima veriga štiri konce in si z njo ne moremo dosti ali nič pomagati! Misijonski govori so kakor stavba, pri kateri je ravno tako važen temelj kot stene in streha in notranja ureditev. Zato smo res hodili k vsem pridigam in zdaj imamo v srcu pozidano mogočno stavbo verskega duhovnega življenja. Mnogo faranov je, ki niso opustili niti ene misijonske pridige. Saj je bilo v cerkvi tako prijetno, da nas je kar gnalo v cerkev, če bi tudi hoteli ostati doma.

Zjutraj smo med mašo vsak dan vsi prepevali. Zvečer smo skrivnosti sv. rožnega venca napovedovali s petjem. Pred pridigo je vedno zadonela misijonska pesem, po pridigi pa pesem o misijonskem križu. Za blagoslov z Najsvetejšim je zopet pelo vse ljudstvo. Po pobožnosti je bilo na vrsti angelovo česčenje ali pa Marija Pomagaj. Naučili smo se tudi pesem v čast sv. Družine.

Povedati moram še to, da smo imeli kar dva misijonarja na Willardu. Prevzvišenemu je pomagal p. Odilo. Imel je vse jutranje pridige in petje je vodil. Tako je šlo vse lepo gladko kot bi bilo namazano. Za govore sta se misijonarja najbrže zmenila; kjer je eden končal je drugi nadaljeval, kar je eden pozabil, je drugi dopolnil. Ni čudno, da je prevzvišeni pri slovesu izrazil željo: P. Odilo bi moral iti kar z mano po našelbinah, da bi skupaj vodila misijone.

Zadnji dan misijona smo imeli celodnevno česčenje Najsvetejšega. Zjutraj je bilo skupno obhajilo cele fare. Meni da ni bilo v cerkvi človeka, ki bi ne bil prejel sv. obhajila. Popoldne so se vrstile ure česčenja. Vse popoldne se je menjavala molitev s petjem. Za sklep smo imeli procesijo z Najsvetejšim.

Vsak dan so imeli farani priliko pogovarjati se s prevzvišenim v spovednici in v župnišču. Farani smo kakor očarani nad osebnostjo našega škofa, velikega trpina. V pondeljek po misijonu smo se zbrali vsi v dvo-

rani, da smo vzeli slovo od visokega misijonarja škofa Rožmana. Malo smo se pokrepčali pri pogrnjenih mizah, za kar so poskrbele naše vrle gospodinje. Poslušali smo razne govornike: P. Bernarda, Mr. Frank Perovška, Rev. Novaka, p. Odila, Mrs. Artač. Kroha vseh govornikov je bil zopet prevzvišeni g. škof dr. G. Rožman. Po programu se je škof domače razgovarjal z našimi ljudmi in je vsakemu stisnil roko v slovo.

Mr. Eddy Pekol je v torko zjutraj odpeljal prevzvišenega z avtom v Milwaukee, Wis., kjer je obiskal g. škofa Msgr. Gabrovška, popoldne istega dne pa se je škof odpeljal z eroplanom v Cleveland k sv. Lovrencu, kjer je njegovo stalno bivališče. Škofa je spremljal p. Bernard. Ludvik Perušek.

Miro:

Za verne duše

Pred nekoliko več kot dvajset leti je dogorelo srce moje matere. Položili smo jo k večjemu počitku pod vnožjem vinskih gor.

Vsako leto sem na Vse svete obiskal njen grob. Kakor bi šel na romanje, sem se mu bližal, v tihi pripravljenosti, da bom z njo lahko na samem pokramljaj. Čutil sem njene besede, ki mi jih je šepetala iz groba, čutil sem njen dih in njeno roko, s katero mi je šla čez glavo in lice. Da, moja mati!

Zvečer sem se v mraku vrčal z njenega groba domov. Pot med dlogim poljem, ki je bilo kakor oropano, ko so kmetje z njega pobrali poslednje sadeže, se mi je zdela silno dolga. Samotne vrane in poševni črni pastirski ognjev, ki so se vlačili nad njim, so mu dajali edini videz življenja.

Pri naši vaški cerkvi je navadno že zvonilo za verne duše, ko sem prišel domov. Očeta sem našel samega v hiši. Ždel je za pečjo, vlek el svojo pipo, da je v mraku živo žarela žerjavica, kakor je potegnil. Bil je tih in nem.

Na mizi je prižgal petrolejko, jo je nalahko privlil, da je brlela in metala medlo svetlobo po mračnem prostoru. Svetloba, molk, zvonjenje, vse je bilo tako skrivnostno.

Stopil je k mizi in položil nanjo, kakor na oltar, s svečeniško kretnjo pol kolača kmetkega kruha, zvrhan kozarec novega vina in grozd.

"Za verne duše, da ne bi tožile, češ pozabili so nas!" je pripomnil. "Naj si pogasijo žej, če trpijo v vicih! Naj se nasitijo, če so lačne in naj pokušajo sad iz naših goric!"

Njegov glas je bil miren, kakor bi opravljal sveto daritev. Oči pa so mu vse žarele v ognju, kakor bi se bila v njih prižgala nova, prej skrita luč. Vsa leta, kar se ga spominjam, je bil na večer Vseh svetnikov enak.

"Mislite, da se bodo oglasile verne duše pri nas?" sem ga pobaral.

"Mogoče se bodo. Pravijo, da pridejo pogledat, kjer se s kom pozna, ali kjer v življenju niso uredile svojih računov. Prihajajo, če se jim hudo godi na onem svetu in nas prosijo pomoči."

Spet je utihnil, kakor bi mu bila težka misel legla v dušo. Nekajkrat je globoko vzdihnil in nadaljeval.

"S tolikimi ljudmi sem se srečal v življenju, ki so že davno na oni strani. Tolikim sem v strelskih jarkih stal kot sošed ob smrti, zapiral njihove življenja željne oči, jim vtiskal poslednjič znamenje križa na čelo, na onemela usta, na srce. Ohi, dolga in pisana vrsta bi jih bila, če bi hotel vse priklicati v spomin.

ČE VERJAMETE AL PA NE!

Ko sva prišla z novim znanjem na ladjo, so se mi takoj od sile zamerili. Nikogar namreč ni bilo, ki bi naju sprejel in pozdravil, kakor sem pričakoval, da naju bodo. Saj ne, da bi človek zahteval od poveljstva ladje, da bi nama v počast igrala kakšna banda. Morda je celo nimajo na ladji. Na vsak način bi se pa spodobilo, da bi naju sprejela deputacija, nama izrazila dobrodošlico, nato pa naju peljala v izbrano kabino ter se potem od naju poslovila z besedami: "Gospoda, kadar bosta česa želela, kar pozvonita."

Pa vsega tega ni bilo nič. Ljudje, ki so sopihali gor po mostičku s težkimi kovčgi, so drveli na vse strani, kaj vem kam. Morda jim je že znano, kje so njih kabine, kali?

"Kakšne manire pa imajo tukaj na tej ladji?" sem se obrnil k Vrhničanu. "Tukaj stoji, pa ni nikogar, ki bi nama pokazal pot do najine sobe. Kaj mislijo, da bova ves dan stala tukaj. Kakopak! Taka me ima, da bi šel kar z ladje in si poiškal katero drugo, kjer imajo več olike."

"Kar potrpi, bo že kako," me pregovarja novi znanec. "Nak, s te ladje pa ne grem. Niti z dvema parama volov me več ne spravijo dol. Pa stopiva malo naokrog in si sama poiščiva najine bodoče jasperge. Morda pa nimajo časa, da bi nama prišli naproti."

"Saj tisto, bo, časa nimajo, zato jim bo treba menda tudi odpustiti njih malomarnost. Pa stopiva malo po ladji in si poiščiva spalnico. Na vozni karti ni nikjer zapisane številke najine kabine. Čakaj, tistegale človeka bom vprašal, kakšno navadno imajo tukaj. Zdi se mi, da je tukaj domač. Slišijo," sem nagovoril pomorščaka, ali kar je že bil, "kod pa naj greva, da bova našla rajino kabino?" Vprašal sem ga po naše, ker sem slišal, da se z našim jezikom najdlje pride. Nagovorjeni je naju pogledal, potem pa nakratko rekel:

"Kosa?"

"Nak, v koso pa nisva prinesla svojih cunj s seboj," sem ga prijazno podučil. "Tale kovček je moj, fant nima pa nič."

porodile le na licih.

Zdi se mi, da sem storil takrat greh. Zakaj pristopiti bi bil moraj k njemu, mu položiti roko v roko in mu reči lepo besedo. Oh, ko bi človek vedel, kolikrat bo pozneje zaživel tak greh!

Zacigniljal je rožni venec v njegovih rokah. Pol tiho je dejal: "Pomoliva za verne duše..."

In molil je naprej, jaz za njim. Kristus v koto, ki je delil hiši blagoslov, je poslušal in se pogovarjal z nama.

Zjutraj, ko se je dan prelil čez zemljo, je stopil k mizi, pogledal po njej in nekam žalostno dejal: "Ni jih bilo k nam v gosti!"

Dvignil je kozarec, skril iz njega in dal požirek tudi meni. "Izprazniva ga, če ga niso hotele verne duše, ki sem jim ga pripravil!"

Daj mi je tudi sladke jagode z grozda in grizljaj kruha.

Še predlansko poletje, lansko zimo in letošnjo pomlad sem mislil, da bom na današnji dan spet doma. Tam doma, kjer živi moja mladost, kjer so moji

sar s seboj. Nič se ne bojte, s partijago vas pa ne bova dregnala. Kovčgi lahko postavim pod posteljo, pa bo. Če bi nama pokazali, kje bi našla sobo, ki je za naju pripravljena."

Mornar se je delal prav nemurnega, ali je pa mislil, da je kaj več kot smo drugi ljudje, pa je samo skomignil z rameni in rekel: "Njente kapiši!" Potem se je pa zrinil mimo naju in šel naprej.

"Polentar je," sem povedal tovarišu, "in pravi, da ne zna po naše. Zakaj pa ni pošajna malo počakala, saj bi ga lahko po njegovo vprašal. Kaj misli, žaba namalana, da zna samo on. Čakaj, bom drugega vprašal. Boš videl, kako znam."

"Joj, kaj znaš tudi po laško?" se začudi Vrhničan.

"Toliko že, da naju ne bodo prodali," se pobaham. Pri naši stotnji smo imeli vedno nekaj Furlanov in od njih mi je nekaj ostalo tiste čudne govorice. Samoto tak hitro mi ni šlo, kot njim, pa tudi z rokami si nisem znal tako lepo pomagati.

Vstopim se pred drugega mornarja, ki sicer ni bil prav nič podoben polentariji, dasi je bil močno zagonetnega obraza. Zdaj ne vem več, kaj sem spravil takrat skupaj, toliko pa mi slišim da sem, da se ni slišalo, kot bi ga vprašal po žlahti. Mornar naju nekaj časa ogleduje od vseh strani, potem se pa na vsa usta zareži in reče:

"Ja, hudiča, kaj se pa spakuješ po laško, ki ne znaš! Saj vajina obraza ne moreta utajiti, da sta Kranjca. Torej kaj bi rada?"

Razume se, da sva bila teh mlilih besed bolj vesela, kot je bil Kristof Kolumb, ko mu je mornar gor z jambora povedal, da vidi suho zemljo. Povedal nama je, da je doma s Primorskega in da je uslužben na ladji, katero bo pomagal furati nekam v Kanado, če bo tako božja volja. Midva sva mu pa v naglici tudi razložila, da sva se zaupala tej ladji in da sva sajbrže edina Slovenca med potniki. Obljubil je, da nama bo pomagal, če bo kaj potrebovala in ko sem ga vprašal, naj bo tako prijazen in pove, po kateri poti bi prišla do kabine, sem mislil, da ga bo zlo-milo, tako se je smejal. Ko je prišel k sapi, nama je razložil, da so na vsej ladji samo tri "kabine" in sicer prvi krov, drugi krov in tretji krov. Parnik da je bil prej za prevažanje tovara, zdaj go pa postavili po treh krovih postelje, drugo poleg druge in nad vsako še eno in da naj greva kar doli po stopnicah in se vsedeva na prvo posteljo, ki bo prazna. Tista bo najina "kabina," je rekel.

"Pa kaj bova kar med temile ljudmi prebivala?" sem vprašal mornarja in pokazal na gručo, ki se je gnetla mimo nas.

"Ne bo drugače," naju je potolažil. "Svoje sobe imajo samo častniki in par sob je za vse ladjino moštvo. Ali vama ni agent povedal, kakšna ladja je to?"

"Nič ni povedal," mu odgovorim. "Samo to je, rekel, da je ladjo dobra in da nas bo varno prepeljala čez morje. Kdo bi bil pa mislil, da bo to tak parizor. No, pa pojdiva doli, bova videla, kam sva prišla. Ali ti nisem rekel, še predno sva se podala na ladjo, da ji nič kaj ne zaupam, ko pa nima štirih dimnikov. No če se bodo drugi vozili, se bova pa še midva. Kar je, pa je."

(Dolje na 3. strani)

JANUS GOLEC:

KRUCI

Ljudska povest po zgodovinskih virih

Bil je gospodarsko upropašen nižji plemić, ki si je znal pridobiti z vojaško izvežbanostjo, izredno telesno močjo in z navduševalno besedo pasjo pokorščino ter vdanost.

Doža je organiziral pod krinko naših križev kmečko vstajo, a se mi odpravil po preskrbi z orožjem, denarjem in vojnimi potrebščinami nad Turka. Nelotil se je kmečkega obračuna z graščaki, katere je zvalil na litanice z zbiranjem lažikrižnikov. Organizatorji vstaje so znali, kakšne cilje zasleduje Doža in radi tega je vrel h Krucecem vse, kar je gojilo mržnjo do gospode. Saj drugače si niti predstavljati ne moremo, kako bi bil zbral ob čuječem očesu grajskih navaden ter očitno puntar dobro organizirano ter preskrbljeno armado 10.000 mož. Šele tedaj, ko je načeloval Doža za tedanje čase precejšnji vojski, je zabil mesto na odhod nad Turčina — nad graščaka!

Madžarski imenitniki so bili povsem iznenadeni radi mahoma razkrinkane nastopa Krucecev. Posamezni oddelki so napadli gradove, ki so jim padli z lahkoto v roke po celi srednji Madžarski. Graščake so mučili z družinami vred, jih pobijali, gradove izropali, služinčad se je pa pridruževala puntarskim zmagovalcem. Predno so se razširili prav zavedili, kako in kaj je z Dožo in njegovimi Krucci, ki se bil on gospodar položaja, ki se je jačil od dne do dne. V primeroma kratkem času nista stala v vrstah z ognjem in mečem prodirajočih Krucecev ramo ob rami kmet in hlapec, pridružilo se jim je večje število s tedanjo vlado nezadovoljnih plemenitajev.

Izobražena je vstaja, ki je bila razširjena malodane po celi Madžarski in je povzročala skozi desetletja vladarjem velike preglavice. Prišlo je tako daleč, da je bilo po osrednji Madžarski več Krucecev nego nasprotnikov puntarskega gibanja. Le iz neprestanega naraščanja organizacije Krucecev se dajo razlagati dejstva, ki so postala prava šiba božja in ta ni klestila le po Ogrskem, ampak je bilo dolgo — dolgo strah in trepet murpoljskih pradedov.

Krucci so zanimali na Ogrskem občo vstajo za avstrijskega cesarja Leopolda I. (1665—1705). Med glavne zarotnike je spadal Doža. Cesarjem ljudem je bilo prvotno celo ljubdo, da so krotili Krucci madžarsko gospodo. Dunaj se je zavedel nevarnosti položaja, ko je postala organizacija narodna in se je je oklepalo vse, kar je čutilo madžarsko. Cesarstva oborožena sila ni mogla zatreti Krucecev, lotili so se zvijače. Zvabili so leta 1761. kolovodje Krucecev zlepa na miren razgovor ter posvet v Lenti. Ko so bili zbrani, so planili nad nje Avstrijci, jih sodili na hitro roko in jih prikrasili za glave. Med obglavljenimi je bil tudi Dožev sin.

Nasilni nastop avstrijskih mogočev ni zatrl punta, baš z izredno telesno močjo in z navduševalno besedo pasjo pokorščino ter vdanost. Organizacija Krucecev je bila v rodu na mlino Turkom in Francozom.

Krucci so bili kmalu tako preplavljeni s plemstvom, da so dobili za glavarja — grofa, ki je postal celo kronani prvi kralj Krucecev.

PRVI KRALJ KRUCI

I

Ogrski grofi Tokoly so posedali gradove ter razsežna posestva v bližini Kaniže. Po zgledu drugih madžarskih bogatašev so obubožali Tokoly vsled turskih vpadov in vstaje Krucecev.

Grof Emerik Tokoly je še bil povrh oženjen z mlado vdovo Heleno Zrinjsko (Helenim prvi mož je bil Rakoci. Z njim je imela sina Franca). iz starostne rodne Zrinjskih, ki prištevajo med svoje člane najmenjše prednike Nikola Zrinjskega, branitelja Sigeta proti Turkom leta 1686. Pravnuk Nikolaja je bil zopet Miklavž hrvaški ban (1616—1664). Nasledil ga je na banskem prestolu njegov brat Peter, ki je bil radi upora, naperjenega proti tedaj vladajočim Habsburžanom, obglavljen s svojim tatom Frankopanom v Dunajskem Novem mestu 30. aprila 1667. Peter je imel sina Janeza Antona Baltazarja in ta je bil Helenin oče.

Emerik Tokoly je znan kot izredno lep in telesno močan. Radi zunanje prikupljivosti je je dobil ženo iz hiše Zrinjskih. Helena Zrinjska, na glasu kot krasotica, se je prepirala šele po sklenjeni poroki, da je dobila moža, ki je čaka po telesu, na žepu — nemanič! Povrh je bila še častihlepna. Njeno celo stremiljenje je sredotočilo v cilj: drugemu možu pomoči do premoženja in dostojanstva!

Prav dobrodošla ji je bila vstaja ogrskih mogočnikov in Krucecev za cesarja Leopolda I., ki ni zaupal Madžarom radi neprestanih vstaj in hrepenenja po popolni osamosvojitvi. Najbolj je razžalil Leopold madžarski ponos, ko je postavil za cesarskega namestnika Nemca in sploh je podeljeval vojaške in državljanske službe samo tujcem.

Cesar je sicer zadušil s pomočjo plemstva od Krucecev uprizorjeni upor na videz. Pustil je celo, kakor že omenjeno, obglaviti voditelja Krucecev; v resnici je pa dosegel z nasilnim nastopom baš nasprotno!

Punt je bil dobrodošel predvsem zunanjemu svetu; Turkom in Francozom. Vstajniki so mirovali nekaj časa, ker so bili brez pravega poglavarja. V očigled tolikanj ugodnemu položaju: dokopati se do premoženja in moči, ni dala Helena Emeriku poprej miru, dokler se ni odločil, da prevzame po rabljevem meču izpraznjeno mesto voditelja Krucecev. Ta Emerikov korak so pozdravili ter podprli z denarjem: Turki, Francozi in Poljaki.

Emerik se je lotil z vso vneto organizacijo številne in le glede reda oslabljene tolovajske armade Krucecev. Ko so videli ogrski plemiči na čelu puntarskega gibanja celo grofa, so vstopali brez nadaljnjih pomislekov v njegove vrste. V kratkem je imel Tokoly krog sebe armado 15.000 mož. Kdor se mu ni podal, je bil ob premoženje in svobodo.

Dunaj sam se je tresel pred četami Krucecev, ki so pustile po Moravskem in radi tega je pričel cesar Tokolijem pogajanja, da pomiri nemirneže.

(Dalje prihodnjic)

VESTI
IZ SLOVENIJE

(Nadaljevanje s 1. strani.)

STIK S TIHO OPOZICIJO?

Ko pišejo listi o jugoslovanski krizi, razmišljajo tudi o tem, ali bo morda Tito poskusil kako zblizanje z opozicijo, da bi si utrdil svoj položaj. Listi tu mislijo na Grola in na Šubšiča.

Toda zelo majhna je verjetnost kakega takega stika. Komunisti bi morali v takem slučaju odnehati od svojega programa, to pa ni verjetno. Take vesti so samo želje nekaterih.

PREDVOJAŠKA VZGOJA

Pisali smo že, da je v Jugoslaviji zahtevana vzgoja mladine že v predvojaški vzgoji. Podobno kot so to delali nacisti in fašisti. Sedaj prinašajo listi vesti, da vzbujajo učitelje, ki naj bi prevzeli to predvojaško vzgojo. Tako bomo, da je bil tak tedaj učitelj v Radgoni in da se ga je udeležilo 17 učiteljev. Vojaška priprava torej gre naprej kljub Titovim sporom z drugimi komunisti.

ZADRUŽNI TEČAJI.

Tudi misel, da hočejo kmeta polagoma privaditi na skupno gospodarjenje in ga počasi pripraviti na komunistične kolhoze, živi naprej. Po Sloveniji prirejajo tečaje v zadrugi za ljudsko šolske učitelje, da bi znali voditi zadrugo, kjer ni drugih pripravnih ljudi. Nočejo, da bi zadrugi domovi, ki jih letos grade pod tolikim pritiskom, stali prazni. V teh domovih hočejo izvežbati ljudi za pravi čisti komunizem, čeprav jim drugi komunisti pravijo, da so izdajalci komunizma.

GRAHOVO PRI CERENICI

Pa so ljudje ponekod še vedno strašno trdi za ta pravi komunizem. Beremo, da grade med Grahovim in Žirovnico velik zadrugi dom za vse okolišanske vasi. Toda nekatere vasi nečejo sodelovati, kakor je ukazano. Največ so prispevali vasi Gorenje Jezero, Laze in Lohice. Kar za nič pa so vasi Lipenjski, Bloška polica in Martinjak. In celo Grahovo samo, ki je nosilo dolgo časa napredno zastavo tudi za komunisti! No pa bo že pritisk od zgoraj prišel ob pravem času, da bodo vse vasi naredile "prostovoljno" delo za zadrugi dom.

PREMALO KRŠČANSKEGA USMILJENJA.

V velikem svetu se malokdaj sliši beseda "krščansko usmiljenje." Na pravem mestu jo je rabil tajnik mednarodne organizacije za begunce, ko je v Zenevi izjavil, da je glavni vzrok, da begunsko vprašanje še ni rešeno, pomanjkanje krščanskega usmiljenja. V svoji kritiki držav in

njih razmerja do begunskega vprašanja je našteval grehe držav, ki bi morale sprejeti begunce. Rekel je naravnost, da države begunce smatrajo samo kot blago in jih vzamejo, če je to blago prvotno, drugače pa ne. Iz družin izbirajo samo močne, ne da bi se vprašali, kam z drugimi. Tudi nočejo države sprejeti toliko beguncev kot jih nanje po številu pripade. Tako razbijajo družine in trgajo otroke od staršev kot so delali večsotih s sužnji. Sprejeti hočejo samo ljudi za težka dela, toda kam z onimi, ki za težko delo niso. Zato pravi tajnik W. H. Tuck, da manjka pri vsem drugem zlasti krščanske ljubosti. Za radi tega pomanjkanja še ni rešeno begunsko vprašanje. — Tem mislim tajnika Mednarodne organizacije za begunce je gotovo treba popolnoma pritrditi. Naši slovenski begunci to natanko vedo.

BEGUNSKO V PRAŠANJE

MED SLOVENCI na Koroškem se je vsaj toliko premaknilo naprej, da je vedno več upanja, da morejo večje skupine v Argentino. V druge dežele je odšlo iz Avstrije do 1. septembra 783 Slovencev. Nekaj jih je odšlo v Brazilijo, precej v Kanado, nekaj na Angleško, drugi po raznih deželah izven Evrope. Razumljivo pa je, da si vsi srčno žele priti iz Avstrije in Nemčije, kjer jih gledajo Nemci vedno bolj neprijazno in kjer vedno bolj grozi spopad med velikimi silami, ki more primesti odločitev med komunizmom in zapadno demokracijo. Ravno dežele, kjer se sedaj mude begunci, bi prišle prve v vojno nevarnost.

ZA VERNE DUŠE

(Nadaljevanje s 2. strani.)

hribi in pota, po katerih sem zapuščal rodno zemljo. Videl sem se že v duhu, kako bom stopal z velikim šopom rož tja na božji vrt pod sončnimi goricami, da bi ga poklonil svoji materi kot darilo, ker v vseh letih vojne, ognja in smrti, nisem mogel priti k njej in ji pobožati ruše na grobu, ki je prekrila njeno srce.

In danes sem se dalje od doma ...

Nocoj me je zajela, kakor doma, skrivnost večera Vseh svetnikov. Drhtim in živo čutim bližino doma, ki je napolnjen in zapuščen. Blizina tistega mraka, zvonjenja, tihote — vse se je zgrmadiło name. V duhu gledam očeta silovalega in drobnega. Sključen je ob mizi, nas. Majhna peščica Spancev na katero je položil pol kolača domačega kruha, sad zemlje in bi Amerika ali Anglija okupirali, kožarec vina in zagorel grozd. Sloze, ki mu jih je srce

čel bi bila Španija vključena v

prilicalo, mu polzijo iz oči. Ubogi moj oče!

V dlani je položil obraz, košeni prsti božajo jagode paternoštra. Iz dna duše se mu trgajo prošnje:

"Za verne duše ... in za njega, ki ga ni od nikoder!"

Življenje v današnji Španiji

Kako poteka življenje v Španiji? Kako močna je opozicija? Ali so zaporji polni; ali vlada tu svoboda tiska? Kako vpliva sedanji režim na gospodarski položaj? — To je nekaj vprašanj, na katera je treba odgovoriti, čim se hočemo razgovorjati o španski politiki.

Španija je danes prijazna dežela za one, ki imajo, ter neprijazna za one, ki nimajo nič. Prodajalne izložebe do polne privlačnih stvari, toda cene so zraščale nad vsako sorazmerje s plačami. Cene skoraj vsega blaga so nadzorovane, toda obrok zivil, ki je uradno določen za osebo po uradnih cenah, ne zadostuje niti za mačko, kam še za odraslega človeka. Tako je vsakdo, od najbogatejšega do najrevnejšega obvezan, da kupuje na črni borzi po mnogo višjih cenah. Revnejše ljudstvo si pomaga na ta način, da se poleg svojega poklica peča še s črno borzo, ki mu omogočuje — seveda če ima srečo — da si s tako pridobljenim denarjem nakupi stvari, ki so potrebne za vsakdanje življenje.

Službe in podkupovanja

Delavci se brdiko pritožujejo, da morajo v nekaterih slučajih zakonito plačevati po 15% od svojih plač za socialno skrbstvo, ki štiti predvsem delavce s številnimi družinami. Toda tudi tukaj vlada korupcija.

Srednji sloji žive prav tako v hudi stiski, zato je prišlo v navado, da vršijo ljudje kar po več poklicev naenkrat. Lahko imajo n. pr. moški eno službo v upravi, drugo kot učitelj in tretjo kot dopisnik kakšnega časopisa, pa še vseeno težko živijo. Pač pa nimajo španski srednji sloji nobenih problemov s hišnim osebjem. Skoraj vsaka meščanska družina v Madridu ima po dve hišni pomočnici, ki navedno živita v družini.

Z ozirom na to trdo vsakdanje življenje je razumljivo, da se tukaj sliši mnogo kritik proti režimu. Toda narod kakršne-gakoli prepričanja, naj bo še tako proti Francu, stalno ponavlja, da bi ponovna državljanska vojna napravila položaj še usodnejši. "Tukaj ni pomoči," pravijo. "Potrpeti moramo zaenkrat. V vsakem slučaju pa izboljšanje ne zavisí od drobnega. Sključen je ob mizi, nas." Majhna peščica Spancev na katero je položil pol kolača domačega kruha, sad zemlje in bi Amerika ali Anglija okupirali, kožarec vina in zagorel grozd. Sloze, ki mu jih je srce

čel bi bila Španija vključena v

prilicalo, mu polzijo iz oči. Ubogi moj oče!

V dlani je položil obraz, košeni prsti božajo jagode paternoštra. Iz dna duše se mu trgajo prošnje:

"Za verne duše ... in za njega, ki ga ni od nikoder!"

Življenje v današnji Španiji

Kako poteka življenje v Španiji? Kako močna je opozicija? Ali so zaporji polni; ali vlada tu svoboda tiska? Kako vpliva sedanji režim na gospodarski položaj? — To je nekaj vprašanj, na katera je treba odgovoriti, čim se hočemo razgovorjati o španski politiki.

Španija je danes prijazna dežela za one, ki imajo, ter neprijazna za one, ki nimajo nič. Prodajalne izložebe do polne privlačnih stvari, toda cene so zraščale nad vsako sorazmerje s plačami. Cene skoraj vsega blaga so nadzorovane, toda obrok zivil, ki je uradno določen za osebo po uradnih cenah, ne zadostuje niti za mačko, kam še za odraslega človeka. Tako je vsakdo, od najbogatejšega do najrevnejšega obvezan, da kupuje na črni borzi po mnogo višjih cenah. Revnejše ljudstvo si pomaga na ta način, da se poleg svojega poklica peča še s črno borzo, ki mu omogočuje — seveda če ima srečo — da si s tako pridobljenim denarjem nakupi stvari, ki so potrebne za vsakdanje življenje.

Službe in podkupovanja

Delavci se brdiko pritožujejo, da morajo v nekaterih slučajih zakonito plačevati po 15% od svojih plač za socialno skrbstvo, ki štiti predvsem delavce s številnimi družinami. Toda tudi tukaj vlada korupcija.

Srednji sloji žive prav tako v hudi stiski, zato je prišlo v navado, da vršijo ljudje kar po več poklicev naenkrat. Lahko imajo n. pr. moški eno službo v upravi, drugo kot učitelj in tretjo kot dopisnik kakšnega časopisa, pa še vseeno težko živijo. Pač pa nimajo španski srednji sloji nobenih problemov s hišnim osebjem. Skoraj vsaka meščanska družina v Madridu ima po dve hišni pomočnici, ki navedno živita v družini.

Z ozirom na to trdo vsakdanje življenje je razumljivo, da se tukaj sliši mnogo kritik proti režimu. Toda narod kakršne-gakoli prepričanja, naj bo še tako proti Francu, stalno ponavlja, da bi ponovna državljanska vojna napravila položaj še usodnejši. "Tukaj ni pomoči," pravijo. "Potrpeti moramo zaenkrat. V vsakem slučaju pa izboljšanje ne zavisí od drobnega. Sključen je ob mizi, nas." Majhna peščica Spancev na katero je položil pol kolača domačega kruha, sad zemlje in bi Amerika ali Anglija okupirali, kožarec vina in zagorel grozd. Sloze, ki mu jih je srce

čel bi bila Španija vključena v

prilicalo, mu polzijo iz oči. Ubogi moj oče!

V dlani je položil obraz, košeni prsti božajo jagode paternoštra. Iz dna duše se mu trgajo prošnje:

"Za verne duše ... in za njega, ki ga ni od nikoder!"

Življenje v današnji Španiji

Kako poteka življenje v Španiji? Kako močna je opozicija? Ali so zaporji polni; ali vlada tu svoboda tiska? Kako vpliva sedanji režim na gospodarski položaj? — To je nekaj vprašanj, na katera je treba odgovoriti, čim se hočemo razgovorjati o španski politiki.

Španija je danes prijazna dežela za one, ki imajo, ter neprijazna za one, ki nimajo nič. Prodajalne izložebe do polne privlačnih stvari, toda cene so zraščale nad vsako sorazmerje s plačami. Cene skoraj vsega blaga so nadzorovane, toda obrok zivil, ki je uradno določen za osebo po uradnih cenah, ne zadostuje niti za mačko, kam še za odraslega človeka. Tako je vsakdo, od najbogatejšega do najrevnejšega obvezan, da kupuje na črni borzi po mnogo višjih cenah. Revnejše ljudstvo si pomaga na ta način, da se poleg svojega poklica peča še s črno borzo, ki mu omogočuje — seveda če ima srečo — da si s tako pridobljenim denarjem nakupi stvari, ki so potrebne za vsakdanje življenje.

Službe in podkupovanja

Delavci se brdiko pritožujejo, da morajo v nekaterih slučajih zakonito plačevati po 15% od svojih plač za socialno skrbstvo, ki štiti predvsem delavce s številnimi družinami. Toda tudi tukaj vlada korupcija.

Srednji sloji žive prav tako v hudi stiski, zato je prišlo v navado, da vršijo ljudje kar po več poklicev naenkrat. Lahko imajo n. pr. moški eno službo v upravi, drugo kot učitelj in tretjo kot dopisnik kakšnega časopisa, pa še vseeno težko živijo. Pač pa nimajo španski srednji sloji nobenih problemov s hišnim osebjem. Skoraj vsaka meščanska družina v Madridu ima po dve hišni pomočnici, ki navedno živita v družini.

Z ozirom na to trdo vsakdanje življenje je razumljivo, da se tukaj sliši mnogo kritik proti režimu. Toda narod kakršne-gakoli prepričanja, naj bo še tako proti Francu, stalno ponavlja, da bi ponovna državljanska vojna napravila položaj še usodnejši. "Tukaj ni pomoči," pravijo. "Potrpeti moramo zaenkrat. V vsakem slučaju pa izboljšanje ne zavisí od drobnega. Sključen je ob mizi, nas." Majhna peščica Spancev na katero je položil pol kolača domačega kruha, sad zemlje in bi Amerika ali Anglija okupirali, kožarec vina in zagorel grozd. Sloze, ki mu jih je srce

čel bi bila Španija vključena v

prilicalo, mu polzijo iz oči. Ubogi moj oče!

V dlani je položil obraz, košeni prsti božajo jagode paternoštra. Iz dna duše se mu trgajo prošnje:

"Za verne duše ... in za njega, ki ga ni od nikoder!"

Življenje v današnji Španiji

Kako poteka življenje v Španiji? Kako močna je opozicija? Ali so zaporji polni; ali vlada tu svoboda tiska? Kako vpliva sedanji režim na gospodarski položaj? — To je nekaj vprašanj, na katera je treba odgovoriti, čim se hočemo razgovorjati o španski politiki.

Španija je danes prijazna dežela za one, ki imajo, ter neprijazna za one, ki nimajo nič. Prodajalne izložebe do polne privlačnih stvari, toda cene so zraščale nad vsako sorazmerje s plačami. Cene skoraj vsega blaga so nadzorovane, toda obrok zivil, ki je uradno določen za osebo po uradnih cenah, ne zadostuje niti za mačko, kam še za odraslega človeka. Tako je vsakdo, od najbogatejšega do najrevnejšega obvezan, da kupuje na črni borzi po mnogo višjih cenah. Revnejše ljudstvo si pomaga na ta način, da se poleg svojega poklica peča še s črno borzo, ki mu omogočuje — seveda če ima srečo — da si s tako pridobljenim denarjem nakupi stvari, ki so potrebne za vsakdanje življenje.

Službe in podkupovanja

Delavci se brdiko pritožujejo, da morajo v nekaterih slučajih zakonito plačevati po 15% od svojih plač za socialno skrbstvo, ki štiti predvsem delavce s številnimi družinami. Toda tudi tukaj vlada korupcija.

Srednji sloji žive prav tako v hudi stiski, zato je prišlo v navado, da vršijo ljudje kar po več poklicev naenkrat. Lahko imajo n. pr. moški eno službo v upravi, drugo kot učitelj in tretjo kot dopisnik kakšnega časopisa, pa še vseeno težko živijo. Pač pa nimajo španski srednji sloji nobenih problemov s hišnim osebjem. Skoraj vsaka meščanska družina v Madridu ima po dve hišni pomočnici, ki navedno živita v družini.

Z ozirom na to trdo vsakdanje življenje je razumljivo, da se tukaj sliši mnogo kritik proti režimu. Toda narod kakršne-gakoli prepričanja, naj bo še tako proti Francu, stalno ponavlja, da bi ponovna državljanska vojna napravila položaj še usodnejši. "Tukaj ni pomoči," pravijo. "Potrpeti moramo zaenkrat. V vsakem slučaju pa izboljšanje ne zavisí od drobnega. Sključen je ob mizi, nas." Majhna peščica Spancev na katero je položil pol kolača domačega kruha, sad zemlje in bi Amerika ali Anglija okupirali, kožarec vina in zagorel grozd. Sloze, ki mu jih je srce

čel bi bila Španija vključena v

prilicalo, mu polzijo iz oči. Ubogi moj oče!

V dlani je položil obraz, košeni prsti božajo jagode paternoštra. Iz dna duše se mu trgajo prošnje:

"Za verne duše ... in za njega, ki ga ni od nikoder!"

Življenje v današnji Španiji

Kako poteka življenje v Španiji? Kako močna je opozicija? Ali so zaporji polni; ali vlada tu svoboda tiska? Kako vpliva sedanji režim na gospodarski položaj? — To je nekaj vprašanj, na katera je treba odgovoriti, čim se hočemo razgovorjati o španski politiki.

Španija je danes prijazna dežela za one, ki imajo, ter neprijazna za one, ki nimajo nič. Prodajalne izložebe do polne privlačnih stvari, toda cene so zraščale nad vsako sorazmerje s plačami. Cene skoraj vsega blaga so nadzorovane, toda obrok zivil, ki je uradno določen za osebo po uradnih cenah, ne zadostuje niti za mačko, kam še za odraslega človeka. Tako je vsakdo, od najbogatejšega do najrevnejšega obvezan, da kupuje na črni borzi po mnogo višjih cenah. Revnejše ljudstvo si pomaga na ta način, da se poleg svojega poklica peča še s črno borzo, ki mu omogočuje — seveda če ima srečo — da si s tako pridobljenim denarjem nakupi stvari, ki so potrebne za vsakdanje življenje.

Službe in podkupovanja

Delavci se brdiko pritožujejo, da morajo v nekaterih slučajih zakonito plačevati po 15% od svojih plač za socialno skrbstvo, ki štiti predvsem delavce s številnimi družinami. Toda tudi tukaj vlada korupcija.

Srednji sloji žive prav tako v hudi stiski, zato je prišlo v navado, da vršijo ljudje kar po več poklicev naenkrat. Lahko imajo n. pr. moški eno službo v upravi, drugo kot učitelj in tretjo kot dopisnik kakšnega časopisa, pa še vseeno težko živijo. Pač pa nimajo španski srednji sloji nobenih problemov s hišnim osebjem. Skoraj vsaka meščanska družina v Madridu ima po dve hišni pomočnici, ki navedno živita v družini.

Z ozirom na to trdo vsakdanje življenje je razumljivo, da se tukaj sliši mnogo kritik proti režimu. Toda narod kakršne-gakoli prepričanja, naj bo še tako proti Francu, stalno ponavlja, da bi ponovna državljanska vojna napravila položaj še usodnejši. "Tukaj ni pomoči," pravijo. "Potrpeti moramo zaenkrat. V vsakem slučaju pa izboljšanje ne zavisí od drobnega. Sključen je ob mizi, nas." Majhna peščica Spancev na katero je položil pol kolača domačega kruha, sad zemlje in bi Amerika ali Anglija okupirali, kožarec vina in zagorel grozd. Sloze, ki mu jih je srce

čel bi bila Španija vključena v

prilicalo, mu polzijo iz oči. Ubogi moj oče!

V dlani je položil obraz, košeni prsti božajo jagode paternoštra. Iz dna duše se mu trgajo prošnje:

"Za verne duše ... in za njega, ki ga ni od nikoder!"

Življenje v današnji Španiji

Kako poteka življenje v Španiji? Kako močna je opozicija? Ali so zaporji polni; ali vlada tu svoboda tiska? Kako vpliva sedanji režim na gospodarski položaj? — To je nekaj vprašanj, na katera je treba odgovoriti, čim se hočemo razgovorjati o španski politiki.

Španija je danes prijazna dežela za one, ki imajo, ter neprijazna za one, ki nimajo nič. Prodajalne izložebe do polne privlačnih stvari, toda cene so zraščale nad vsako sorazmerje s plačami. Cene skoraj vsega blaga so nadzorovane, toda obrok zivil, ki je uradno določen za osebo po uradnih cenah, ne zadostuje niti za mačko, kam še za odraslega človeka. Tako je vsakdo, od najbogatejšega do najrevnejšega obvezan, da kupuje na črni borzi po mnogo višjih cenah. Revnejše ljudstvo si pomaga na ta način, da se poleg svojega poklica peča še s črno borzo, ki mu omogočuje — seveda če ima srečo — da si s tako pridobljenim denarjem nakupi stvari, ki so potrebne za vsakdanje življenje.

Službe in podkupovanja

Delavci se brdiko pritožujejo, da morajo v nekaterih slučajih zakonito plačevati po 15% od svojih plač za socialno skrbstvo, ki štiti predvsem delavce s številnimi družinami. Toda tudi tukaj vlada korupcija.

Srednji sloji žive prav tako v hudi stiski, zato je prišlo v navado, da vršijo ljudje kar po več poklicev naenkrat. Lahko imajo n. pr. moški eno službo v upravi, drugo kot učitelj in tretjo kot dopisnik kakšnega časopisa, pa še vseeno težko živijo. Pač pa nimajo španski srednji sloji nobenih problemov s hišnim osebjem. Skoraj vsaka meščanska družina v Madridu ima po dve hišni pomočnici, ki navedno živita v družini.

Z ozirom na to trdo vsakdanje življenje je razumljivo, da se tukaj sliši mnogo kritik proti režimu. Toda narod kakršne-gakoli prepričanja, naj bo še tako proti Francu, stalno ponavlja, da bi ponovna državljanska vojna napravila položaj še usodnejši. "Tukaj ni pomoči," pravijo. "Potrpeti moramo zaenkrat. V vsakem slučaju pa izboljšanje ne zavisí od drobnega. Sključen je ob mizi, nas." Majhna peščica Spancev na katero je položil pol kolača domačega kruha, sad zemlje in bi Amerika ali Anglija okupirali, kožarec vina in zagorel grozd. Sloze, ki mu jih je srce

čel bi bila Španija vključena v

Izgubljeni svet

ROMAN

Toda srepe, rumene oči so nas še vedno nepremično gledale. Menda mi bo še sojeno nekega dne zagledati to plosko hudobno lobanjo v posebni vdolbini med drugimi lovkimi spomini na zidu stanovanja sredi trga Albany v Londonu. Ne smem naposled pozabiti še nekega dodatka o toxodonu, 10 čevljev velikanskem guinejskem mrjascu z nazven štrlečima zakrivljenima čekanoma, ki smo ga ustrelili ob svitanju na obali, medtem ko je pil iz jezera.

Vse to bom nekoč podrobneje popisal in se posebno rad spomnil pri poročilu o teh razburkanih dnevih prelepih poletnih večerov, ko smo ležali vsi v dobrem prijateljstvu pod brezoblačnim modrim nebom sredi visoke trave na robu gozda, pasli oči po čudnih pticah, ki so krožile nad nami, in vedno novih živalih, ki so prilezle iz svojih lukenj, da nas ogledajo, medtem ko so se šibile nad nami veje pod krasnim sadjem, in so gledale poleg nas iz trave čudne, ljubke cvetlice. In te dolge, mesečne noči v čolnu sredi lesketajočega se velikega jezera, ko smo gledali začudeno in plašno velike kroge, ki jih je na vodi sprožil katerikoli iz globine prihajajoči pravljinski nestvor; ta zelenkasti sijaj, ki nam je kazal daleč v globini, na meji večne podvodne teme zopet novo nepoznana žival. Vse te prizore morata pozneje natančno zopet oživiti moj spomin in moje pe-ro.

Toda — me boste vprašali — čemu to opazovanje in obotavljanje, ko bi morali vi pa vaši tovariši imeti podnevu in ponoči samo eno brigo in misel, kako bi se vrnil. Odgovorim na to, da smo vsi neprestano delovali v tem pravcu, toda vse naše prizadevanje je bilo zaman. Ugotovili smo prav kmalu predvsem dejstvo, da nam Indijanci sploh niso marali v tem oziru priskočiti na pomoč. Sicer so nam bili vedno prijatelji, in, lahko bi se celo reklo, naši pokorni sužnji, a čim smo jim dopovedali, naj bi nam pomagali pripraviti in prenašati brv, s katero bi se lahko premostil prepad do stožčastega

vrha, ali čim smo od njih zahtevali jermene pa ovijalke, da si spletemo potrebne konopce, so nam vedno prijazno, a neomajno odrekli. Smehljali so se nam, mežikali, zmajali z glavami, in tako je stvar vedno zapala. Še stari glavar je ostal napram nam vedno neizprosno, samo Mareas, mlajši glavar, kateremu smo rešili življenje, nas je zamišljeno gledal ter z znaki kazal, da mu je žal, ko nam delajo zapreke. Od svoje odločilne zmage nad opicami so bili menda, da jim ostane neprimanjljivost; prepričani so bili menda, da jim ostane sreča mila, dokler bomo mi živeli pri njih. Radodarno so ponudili vsakemu od nas drobni, rdečkasto ženci in posebni stanovanjski jami za slučaj, da bi pozabili na svoj rod ter ostali v vselej na planoti. Začasno smo torej živeli v popolnem prijateljstvu, čeprav smo imeli vse drugačne želje; vsekakor pa nam je bilo jasno, da moramo varovati načrte o begu v skrivnosti, ker smo imeli vzroke bati se, da Indijanci naposled lahko poskusijo nas zadržati kar s silo.

Kljub nevarnosti dinosavrov (ki pravzaprav ni bila posebno velika podnevu, ker so to, kakor sem že menda omenil, izrazito ponočne živali) sem dvakrat obiskal tekton zadnjih treh tednov naše stare taborišče, da pogledam našega zamorca, ki je še vedno čakal spodaj ob vznožju skalovja. Želno sem ogledoval velikansko ravan v upanju, da bom videl, kako prihaja toliko pričakovana pomoč. A široka, s kaktusi posajena ploskev je ostala neobjudena in prazna do daljne črte bambusovja.

"Saj kmalu pridejo, massa Malone. Preden mine prihajajoči teden, se Indijanci vrnejo, prinesejo konopce pa vas potegnemo navzdol."

Tako mi je veselo klical naš izvrstni Zambo. O priliki drugega obiska sem moral prenočiti na samem daleč od tovarišev in sem doživel na poti nazaj dokaj čudno srečanje. Vračal sem se po dobro poznani poti in bil menda kako miljo od pterodaktilekega močvirja, ko sem zagledal, da se mi bliža neka neznanska, ne navadna stvar. Bil je to mož, ki si je nataknil iz bambusa spleteno zvonasto ogrodje ter korakal kakor zaprt v velikansko kletko. Ko sva trčila drug v drugega, sem se začudil še bolj, ker sem spoznal lorda Johna Roxtona. Smuknil je, ko me je videl, iz svojega zabavnega pa nam je bilo jasno, da moramo varovati načrte o begu v skrivnosti, ker smo imeli vzroke bati se, da Indijanci naposled lahko poskusijo nas zadržati kar s silo.

"No, mladenič," je rekel, "kdo bi bil mislil, da vas tu lahko srečam."

"Kaj pa tu delate, za Boga milega?" sem vprašal.

"Na obisk grem k prijateljem pterodaktilem," je odgovoril.

"Čemu pa?"

"Zanimive živalce so, kaj ni res? Samo niso družabne! Tujce presneto nevljudno sprejmejo, kakor se najbrž spominjate. Zato sem nataknil to kletko, da ne bodo preveč pozorne napram meni."

"Kaj pa hočete v močvirju?"

"Nekam nezaupno me je pogledal in se mu je videlo na obrazu, da se obotavlja. "Ne mislite menda, da ne sme nihče biti ukaženjen razen profesorjev?" mi je slednjič rekel. — "Tudi jaz raziskujem te ljubke živalce. Menda se vam bo zdel, da vzrok dosti tehten."

"Ne zamerite moji radovednosti," sem odvrnil.

Postal je zopet kakor navašeno dobro volje in se zasmejal.

"Ne zamerite tudi vi, mladenič. Grem samo, da ulovim za Challengerja piščanca teh krasnih ptic. To je zame pripraven posel. Ne, hvala, nič mi ni treba pomagati. Mi s to kletko ne morejo do ži-

vega, vi pa niste zavarovani. Na svidenje torej, vrnem se menda v taborišče, še preden se bo zmračilo."

Tako sva se ločila in sem videl, ko sem se ozrl, kako roma Roxton v svoji pletenki po gozdu.

Če se je lord John ob tej priliki nekam nenavadno obnašal, je nastopal Challenger še vse bolj čudno. Povedati moram, da se je menda zdel izredno privlačen indijanskim ženicam, in zato je vedno nosil košato palmovo vejo, s katero se jih je branil kakor muh, če je postajala njih pozornost preveč nadležna. Challenger, ki je po prstih stopical kakor sultan iz komične opere s tem znamenjem svoje oblasti v roki, z razmršeno črno brado, in za njim cel sprete indijanski deklet s širokoodprtimi očmi v svojih pičlih oblekah iz strugane drvesne skorje — to je bila nad vse smešna slika, katere ne bom tako izlaha pozabil. Kar se tiče Summerleeya, je bil zatopljen v raziskovanje za planoto značilnih mrčesov in ptic in je posvetil nagačevanju ter opredelitvi dnevnega

plena ves svoj čas (z izjemo onih, dokaj dolgih ur, ki jih je namenil Challengerju: ne-

prestano mu je namreč očital, da nas še vedno ne more rešiti naših težav).

1880

1948

NAZNANILO IN ZAHVALA

Globoko potrti in žalostnega srca naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem prežalostno vest, da je vsemogotni Bog poklical k sebi našega dragega soproga in skrbnega očeta

Johna Novosel

ki je tako nenadoma preminul ter nas zapustil in se preselil v večnost dne 24. septembra 1948 v starosti 68 let.

Pogreb pokojnega se je vršil iz Zeletovega pogrebnega zavoda na 152. cesti, v cerkev Marije Vnebovzete in po opravljeni sveti maši zadušnici je bil položen k večnemu počitku dne 27. sept. na Kalvarijo pokopališče.

Tem potom se želimo prav pristrčno zahvaliti Msgr. Hribarju za opravljeno pogrebno sveto mašo in druge cerkvene obrede. Lepa hvala tudi Rev. Cimpermanu za molitve in podelitev poslednjega olja.

Naša pristrčna zahvala naj bo izražena vsem številnim prijateljem, ki so blagopokojnemu okrasili krsto s tako krasnimi vencami in zadnji pozdrav. Enako pristrčna zahvala vsem, ki so darovali za svete maše, da se bodo brale za mir in blag pokoj njegove duše. Lepa hvala vsem, ki so ga prišli kropiti na mrtvaškem odru, kakor tudi vsem, ki so se udeležili svete maše in pogreba. Hvala članom društev za skupne molitve v pogrebni kapeli. Hvala St. Joseph Cadets za častno stražo.

Lepa hvala vsem, ki so dali svoje avtomobile brezplačno na razpolago pri pogrebu. Lepa hvala nosilcem krste.

Lepa hvala sosedom, ki so nam bili v toliko pomoč in tolažbo v teh žalostnih dneh.

Lepa hvala Joe Zele in Sinovi pogrebniemu zavodu za vso pomoč in postrežbo ter za tako lepo urejeni pogreb.

Ti, predragi soprog in oče, sedaj, ko si se ločil od nas le začasno, počivaj mirno v hladnem grobu do svidenja nad zvezdami.

Zalujoči ostali:

ANNA NOVOSEL, soproga
JOHN in LOUIS, sinova
OLGA in ELEANOR, sinahi
BRAT in 3 VNUKI

Cleveland, Ohio, 2. novembra 1948.

Pošiljanje MOKE IN PAKETOV Z ŽIVEŽEM V JUGOSLAVIJO

Od zdaj naprej pošiljamo moko v Jugoslavijo po dveh cenah, dajajoč s tem na razpolago pošiljateljem, da pošljejo svojcem moko s plačano dostavo do Reke ali pa do MESTA PREJEMNIKA (do hiše).

CENE MOKE SO:

1) Vrečo bele moke 100 funtov pošljemo za \$9.00
Prevoz do REKE IN ZAVAROVANJE za polno izgubo (total loss) do mesta prejemanja je vračunano v gornji ceni. Prejemnik mora v tem slučaju sem plačati stroške prevoza od Reke do svojega bivališča.

2) Vrečo bele moke 100 funtov pošljemo za \$13.00
V ceni so vračunani vsi stroški za zavarovanje proti polni izgubi (total loss), kot tudi stroški prevoza od Reke do NASLOVA PREJEMNIKA kjerkoli v Jugoslaviji, tako ne bo prejemnik plačal nobenih stroškov, ko prejme moko.

Naša moka, ki jo dobavljamo od poznane firme GENERAL MILLS, je prvovrstne kvalitete, vsebujejo visoko količino proteina, najmanj 13.5%.

STANDARD PAKETI za naročitev naših NOVIH Standard paketov, vprašajte za cenik in naročilne liste (Order Forms). Dostava moke in Standard paketov je garantirana. V službo izgube pošiljke, vrnememo denar.

PO OBEH CENAH POSILJAMO ISTO KVALITETO MOKE, KATERA JE SEDAJ PAKIRANA V IZREDNO MOČNE VREČE (OSNABERG BAGS) ZA IZVOZ.

Ena oseba lahko pošlje z isto ladjo največ PET VREČ MOKE in to na pet različnih oseb v Jugoslaviji.

Opazujemo, da pošlane vse blago po naročbi Vaše last, do čim smo mi samo posredovalci med pošiljateljem in tukijskimi oblastmi. — Ček in Money Order naj se glase na "DOBOVOLJNI ODBOR".

URADNE URE: Vsak dan od 9 zjutraj do 5 zvečer. V nedeljo in ponedeljek je urad zaprt.

DOBOVOLJNI ODBOR

245 West 18th Street New York 11, N. Y.

Telefon: WATkins 4-8016

K. S. K. JEDNOTA

★ ★ ★ ★ ★

POSOLUJE DENAR

članom KSKJ po 4% obresli

nečlanom po 5% obresli

na zemljišča in posesiva

brez kake provizije

ali bonusa

★ ★ ★ ★ ★

Posojila so napravljena na tak način, da se ne glavnico odplačuje v mesečnih obrokih.

Za pojasnila in informacije pišite na:

GLAVNI URAD K. S. K. JEDNOTE

361-33 NORTH CHICAGO STREET

JOLIET, ILLINOIS

—AND THE WORST IS YET TO COME —in najhujše šele pride

Dveletni Ronnie Osborne iz Phoenix, Ariz. se je zasil gural, da mu njegov psiček "Hash" kam ne pobegne, zato pa ga je dobro privezal na "precej" debelo vrvo. Ronnie in Hash sta neločljiva prijatelja.

V BLAG SPOMIN
DRUGE OBLETNICE SMRTI
NAŠEGA SOPROGA IN
OČETA

Frank Fon

ki je v Bogu za vedno zaspal
1. novembra 1946

Mesec november je zopet v deželi, zgodne jeseni razpije se kras, mi pa ne moremo biti veseli, ker je najtužnejši mesec za nas.

Dasi davno že gomila skrila mili tvoj obraz, misel še v meni vedno živa na te, dragi, vsak je čas.

Žalost vedno me težila, dokler tudi jaz ne umrjem, k tebi se bom pridružil, gotovo, a kdaj — ne vem.

Zalujoči ostali:

JOSEPHINE FON, soproga
in OTROCI

Indianapolis, Ind., 1. nov. 1948.